

Els tallers de la fàbrica de sants.

còpies poc destres que n'imitaven d'altres que tenien una bona acceptació. L'empresa mai no va optar per l'estratègia del joc brut de les imitacions, política que comporta dubtosos resultats.

Actualment encara es comercialitzen tots els models dels escultors esmentats i d'altres de posteriors, que tradicionalment eren fets de cartró fusta, però ara gràcies a les noves tecnologies es pot fer qual-sevol figura en fusta, pedra, bronze, fibra de vidre o resines, aquestes últimes aptes per a l'exterior.

Els dos darrers actes dels 125è aniversari han estat l'exposició titulada «Totsonsants. 125 anys d'història» —celebrada a Barcelona del novembre al gener passats, a la sala d'exposicions institucional Artesania Catalunya— i l'aparició del llibre *El Arte Cristiano: passat i present d'una indústria artesanal*, de

Pilar Ferrés, editat per l'empresa. El llibre, escrit en català, castellà i anglès, conjuga la informació coneguda amb la incorporació de noves dades que han sortit darrerament fent recerca en la nombrosa documentació guardada en els arxius de l'empresa on es troba tot el material que ha generat el segle llarg d'existència, i ara recull el nou volum, que ha esdevingut la millor eina per conèixer El Arte Cristiano.

Aquesta indústria emblemàtica olotina és l'exemple vivent d'una preuada artesanía que s'ha convertit en el flamant Museu dels Sants —el procés de fabricació dels quals pràcticament és el mateix que en la seva fundació—, on el visitant pot veure *in situ* com fan les imatges religioses al costat dels conceptes museogràfics pertinents.

Joan Sala

Sant Pere de Rodes, del monestir al museu

«La fortuna d'unes obres. Sant Pere de Rodes, del monestir al museu». Del 23 de novembre del 2006 al 29 d'abril del 2007. Museu Frederic Marès. Barcelona.

A partir d'una de les seves peces estel·lars, el relleu de *L'aparició de Jesús als seus deixebles al mar*, el Museu Frederic Marès s'acosta a la història del desmantellament del monestir romànic de Sant Pere de Rodes, i incideix en el caràcter salvador que hi va tenir l'acció del col·leccionisme.

El discurs de l'exposició s'articula entorn d'una idea atractiva però controvertida: la revalorització del romànic i el gòtic, a mitjan segle XIX, i la conversió de les obres d'aquests períodes en béns de gran valor en el mercat col·leccionista, va permetre que els objectes d'art conservats al monestir de Sant Pere de Rodes, a mercè fins aleshores de rapinyaires, espoliadors i ignorants, fossin salvats de la destrucció definitiva. I d'aquí el títol de la mostra: «La fortuna d'unes obres», en referència tant a la història i les vicissituds d'una sèrie de peces des de la seva ubicació original fins a la seva localització actual, com a l'afortunat destí que varen tenir «d'anar a parar a unes mans que en tingueren

cura [...] Obres, doncs, veritablement afortunades, ja que han acabat vivint i encara viuen en un marc excepcional, col·leccions o museus on, tal com es mereixen, són tractades amb tot respecte i admiració». Així ho afirma Pilar Vélez, directora del museu, en el catàleg que acompanya l'exposició. Aquest és el fil que relliga el curt —curtíssim— i esquemàtic passeig per la història del monestir empordanès que ofereix el Museu Marès, institució que deu el seu nom, precisament, a un dels principals col·leccionistes d'art medieval que ha tingut Catalunya, del qual preserva el llegat.

«La fortuna d'unes obres. Sant Pere de Rodes, del monestir al museu» ofereix, per tant, una visió d'aquest fenomen certament interessant, molt més ben abordada en el catàleg –força complet– que en la discreta, incompleta i extremadament superficial exhibició de la petita sala que l'acull. Una visió, a més, no exempta de mancances: caldria investigar amb més aportació documental els misteriosos peri-

ples d'aquestes peces de col·leccionisme per comprovar si realment el seu comerç les va salvar de mans insensibles o bé si, per contra, la seva mercantilització no va fer sinó atiar-ne el saqueig i la depredació, no només a Sant Pere de Rodes. Massa preguntes per respondre en un espai de poc menys de cent metres quadrats d'exposició.

Gemma Domènech

Activitat econòmica i valors naturals a l'Empordà

A final del mes de novembre de 2006 es van celebrar a l'Empordà dues jornades amb el mateix rerefons: el conflicte entre la conservació dels valors naturals dels espais naturals protegits i el desenvolupament econòmic dels seus habitants.

El primer esdeveniment va tenir lloc el 17 de novembre a l'Estartit i duia per títol «Jornades sobre desenvolupament econòmic en espais naturals protegits». A través de diverses ponències s'hi van examinar les oportunitats de desenvolupament econòmic que proporciona el fet d'estar en un àmbit d'interès natural. En aquesta línia es van presentar instruments com els contractes globals d'explotació, impulsats del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya, i altres iniciatives endegades

per la Fundació Territori i Paisatge o el Servei de Parcs del Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya per compatibilitzar el patrimoni natural amb l'activitat econòmica. D'altres intervencions van anar dirigides a il·lustrar situacions en què l'activitat agrària conviu en harmonia amb la conservació del medi ambient o en què es treballa perquè així sigui; són els casos dels arrossars del delta de l'Ebre gestionats per la societat Riet Vell, i de les closes del Parc Natural dels Aigua-

molls de l'Empordà. Com a exemple ben proper, es va explicar el cas del projecte Life Emyster com a iniciativa de conservació dels espais humits de Torroella de Montgrí i Pals amb efectes beneficiosos per a una economia local basada en el turisme.

El segon acte, titulat «Jornada sobre conservació i recuperació de les closes de l'Empordà» va tenir lloc tot just una setmana després, els dies 24 i 25 de novembre al Cortalet, al cor del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà. En aquesta ocasió entre les temàtiques que van abordar els ponents es va combinar la presentació de treballs científics que versaven sobre les closes, representants de l'Administració van avançar les línies de suport al sector primari

que regiran durant els propers anys, i la pagesia va tenir l'ocasió d'expressar les problemàtiques amb què es troba en el seu dia a dia per mantenir l'activitat, alhora que se li requereix tenir cura del medi. Els estudis científics, provinents de molt diverses disciplines, van reflectir la complexitat de la qüestió tractada. S'hi van presentar els principals resultats obtinguts per treballs d'hidrologia, edafologia, evolució paisatgística, botànica, ornitologia i pel pla de seguiment de papallones de Catalunya. L'Administració autonòmica, a través de representants del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, va relatar l'experiència pilot d'implantació dels contractes globals d'explotació que s'ha fet al Pla de l'Estany, i

Jornades sobre desenvolupament econòmic en espais naturals protegits